

Mr. sc. Marijan Bitanga*

Marina Kapikul**

INSTITUT UVJETNOG OTPUSTA U PRAKSI VISOKOG KAZNENOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Autori su u svrhu što boljeg upoznavanja s problematikom teme metodom slučajnog odabira pregledali predmete iz novoosnovanog upisnika I Kž-uv Visokog kaznenog suda Republike Hrvatske od početka rada 1. siječnja 2021. pa zaključno s 31. prosinca 2023., dakle za prve tri godine rada toga suda, a u povodu žalbe protiv rješenja prvostupajnskih sudova kojima se odobrava ili odbija prijedlog zatvorenika (ranije i kaznionice) za uvjetni otpust.

Predmeti su analizirani s pozicija ispunjenja zakonskih uvjeta za odobravanje uvjetnog otpusta u smislu članka 59. KZ/11, i to kroz omjer izdržanog i neizdržanog dijela kazne zatvora u slučaju odobravanja uvjetnog otpusta u vezi sa zakonom propisanim minimumom od najmanje polovine kazne na koju je zatvorenik osuđen, ali ne manje od tri mjeseca.

Nadalje, pri analizi predmeta razmotrene su okolnosti iz članka 59. stavka 2. KZ/11 kojima se sud rukovodi prilikom odlučivanja o prijedlogu za uvjetni otpust, a koje se utvrđuju na temelju izvješća kaznionice odnosno zatvora u kojem zatvorenik izdržava kaznu. Izvješće sadrži i mišljenje kaznionice o prijedlogu za uvjetni otpust kao obvezni element koji se razmatra te izvješća probacijskog ureda i dostupne podatke zavedene za socijalnu skrb kao fakultativne elemente u korelaciji s osnovnim ciljem kojim se sud rukovodi, a to je utemeljeno očekivanje da zatvorenik neće počinuti novo kazneno djelo, koje je dijagnostičke naravi.

Kroz pregled sudske prakse autori su pokušali dati odgovore na praktične dileme koje su se pojavile prilikom odlučivanja u žalbenom postupku, kao i istaknute normativne nedostatke koji prate Zakon o iz-

---

* Mr. sc. Marijan Bitanga, sudac Visokog kaznenog suda Republike Hrvatske; marijan.bitanga@vksrh.pravosudje.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-1739-8414>.

** Marina Kapikul, mag. iur., viša sudska savjetnica u Visokom kaznenom sudu Republike Hrvatske; marina.kapikul@vksrh.pravosudje.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-5171-0256>.

vršavanju kazne zatvora iz 2021., prvenstveno u pogledu ovlaštenika za podnošenje prijedloga za uvjetni otpust i žalbe na prvostupanjsko rješenje, kao i dati odgovor na pitanje je li novo uređenje instituta uvjetnog otpusta tegobnije za zatvorenike i kakve konzekvence ono izaziva.

Ključne riječi: uvjetni otpust, Zakon o izvršavanju kazne zatvora, razloži za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust, žalba, kriminalni povrat

1. UVOD

Po preambuli Preporuke Vijeća Europe državama članicama o uvjetnom otpustu¹ uvjetni je otpust jedno od najučinkovitijih sredstava u sprječavanju povrata počinitelja kaznenih djela te kao takav omogućava reintegraciju zatvorenika u društvo. Naime, pravilna primjena navedenog instituta na jednoj strani daje mogućnost zatvoreniku da se prijevremenim otpuštanjem s izdržavanja kazne zatvora uključi u društveni život zajednice iz koje je bio isključen, a društvo njime dobiva člana koji ne bi trebao pasti u kriminalni povrat, što-više, ponovnim, prvenstveno radnim angažiranjem doprinosit će socijalnom progresu. Zaključno, autori koji su se bavili uvjetnim otpustom redovito su kao njegovu prednost isticali i smanjenje pritiska na zatvorske kapacitete te redukciju troškova koji prate izvršenje zatvorske kazne u suvremenim uvjetima.² Tako se navodi da je „Republika Hrvatska u više navrata upozorena od strane Europskog odbora za prevenciju od mučenja i nečovječnog postupanja ili kazne (CPT)... na prenapučenost hrvatskih zatvora i kaznionica...“³ Dakle, kada se analizira institut uvjetnog otpusta, uvijek se mora imati u vidu nužnost sagledavanja kaznenopravnog sustava kao cjeline, unutar koje svi segmenti moraju djelovati usklađeno kako bi uspješno odgovorili svojoj društvenoj zadaći u borbi protiv kriminala.

U navedenom kontekstu trebamo imati na umu koja je svrha kažnjavanja, što je svrha izvršavanja kazne zatvora i zašto postoji mogućnost ranijeg, uvjetnog otpuštanja zatvorenika s izvršavanja zatvorske kazne. Tek takvo cjelovito sagledavanje navedene problematike dat će nam odgovor na pitanje kako sudovi primjenjuju institut uvjetnog otpusta u svojim odlukama. Odgovor na to pitanje to je važniji kada se uzme u obzir sve naglašeniji interes javnosti glede uvjetnog otpuštanja zatvorenika.

---

¹ Recommendation Rec (2003) 22 of the Committee of Ministers to Member States on conditional release (parole) – Preporuke Vijeća Europe državama članicama o uvjetnom otpustu (2003).

² Turković, Ksenija, Okviri reforme sustava kaznenopravnih sankcija u Republici Hrvatskoj, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 16, br. 2, 2009, str. 809–841.

³ *Ibid.*, str. 813.

Podsjetimo, svrha kažnjavanja počinitelja kaznenog djela kompleksna je i ima više sastavnica – retributivnu, preventivnu (specijalna i generalna prevencija) te resocijalizacijsku.⁴ Zašto je tu činjenicu važno imati u vidu prilikom uvjetnog otpusta? Zato što se odluka o njemu mora temeljiti na ocjeni ispunjenosti izloženih kriterija, ali, povrh toga, i na ispunjenju svrhe samog izvršavanja kazne zatvora – osposobljavanje osobe koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima, čime se pridonosi zaštiti društvene zajednice⁵ (rehabilitacijski model izvršavanja kazne zatvora⁶). I na kraju, nužno je imati u vidu i svrhu uvjetnog otpusta – kroz individualizaciju, u progresivnom tijeku izvršavanja kazne zatvora, omogućiti zatvoreniku prijevremeno uključivanje u društveni život zajednice. Naime, nakon izricanja kazne „u suvremenom kaznenom pravu omogućena je još jedna naknadna dopunska individualizacija koja s obzirom na postignute rezultate specijalnopreventivnog sadržaja može skratiti prethodno odmjerenom trajanje oduzimanja slobode. To je institut uvjetnog otpusta“.⁷ Institut uvjetnog otpusta slično promišlja iz nešto drugačije perspektive i profesor Bačić, po kojem je u pitanju „mjera da se trajanje lišenja slobode uskladi sa postignutim uspjehom resocijalizacije, da se potakne osuđenike na suradnju u programu vlastite resocijalizacije, kao i da se tako osuđenik pripremi za onaj dan kad počinje njegov drugi život na slobodi“.⁸ Nalazimo primjerenim u uvodnim napomenama upozoriti na odnos uvjetnog otpusta i kriminalnog povrata, u kojem se odnosu kriminalni povrat, recidivizam, „često, čak i u znanstvenim raspravama, koristi kao mjera za uspješnost penalnog tretmana“, no „kriminalni povrat na nekom području nikako ne može biti jedinim kriterijem djelotvornosti tretmana koji provode penalne institucije... već i onog što čini društvo u cjelini“.⁹ Razlog je to što se u slučaju kriminalnog povrata počinitelja kaznenog djela može preispitivati opravdanost odluke o odobrenom uvjetnom otpustu i uspješnosti eventualnih mjera koje su tijekom njega izvršavane.

Metodološki, u radu se analizira 300 odluka Visokog kaznenog suda Republike Hrvatske koje su donesene od 2021. do 2023. godine. Kako su u istom vremenu donesene ukupno 574 odluke o uvjetnom otpustu, može se zaključiti da je riječ o reprezentativnom uzorku. Pritom temu ovog rada treba sagleda-

---

⁴ Članak 41. Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24, dalje: KZ/11).

⁵ Članak 3. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, br. 14/21, 155/23, dalje: ZIKZ/21).

⁶ Ivičević Karas, Elizabeta, *Penitencijarno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2022, str. 26–27.

⁷ Horvatić, Željko, *Kazneno pravo, Opći dio I*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2003, str. 181

⁸ Bačić, Franjo, *Kazneno pravo, Opći dio*, Informator, Zagreb, 1998, str. 401

⁹ Singer, Mladen, *Kriminologija*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1992, str. 246.

vati u kontekstu činjenice da se rješenjima VKSRH kojima se potvrđuju ili preinačavaju prvostupanjske odluke pravomoćno odlučuje o uvjetnom otpustu zatvorenika. Dakle, ono što je navedeno u tim odlukama ima se uzeti za istinito (*res judicata pro veritate habetur*). Stoga je ambicija ovog rada dati odgovor na pitanje u kojoj je mjeri praksa sudova usklađena sa zakonskim kriterijima o uvjetnom otpustu te u onim predmetima u kojima su ukinuta prvostupanjska rješenja detektirati vrstu i prirodu učinjene pogreške.

2. POVIJESNI RAZVOJ INSTITUTA

Povijesno gledajući, kazna zatvora kao sankcija koja podrazumijeva oduzimanje slobode jedna je od novijih kaznenopravnih sankcija, koja s početkom primjene seže na kraj 16. stoljeća, dok se kao glavna kazna ustalila tek u 18. stoljeću.¹⁰ Naime, još je Cesare Beccaria upozoravao da kazna mora biti pravedna i učinkovita te izvjesna, a na uštrb njezine okrutnosti, sve kako bi se spriječio recidiv počinitelja.¹¹

Institut uvjetnog otpusta, čija se primjena aktivira nakon što zatvorenik izdrži određeni dio kazne zatvora, zapravo je mogućnost da se zatvorenika „nagradi za dobro vladanje“ tijekom izdržavanja kazne zatvora uzimajući u obzir i druge zakonske čimbenike koji su odlučujući prilikom donošenja odluke o uvjetnom otpustu. U pravnoj teoriji nema spora o prirodi i sadržaju ovog instituta, pa se u tom kontekstu možemo referirati na jednu od brojnih definicija, po kojoj je „uvjetni otpust s izdržavanja kazne oduzimanja slobode zakonski propisana mogućnost uvjetnog puštanja na slobodu osuđene osobe prije isteka trajanja kazne oduzimanja slobode na koju je pravomoćno osuđen i koja je u jednom dijelu izvršena“.¹² Dakle, kod primjene tog instituta do izražaja dolazi individualni uspjeh zatvorenika u izvršavanju kazne zatvora, koji se procjenjuje kroz ocjenu pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, pa na taj način zatvorenik uvelike može kreirati svoju sudbinu, odnosno utjecati na povoljnu odluku suda.¹³

U zakonodavstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije uvjetni otpust najprije je bio normiran Glavom IV. Zakona o izvršenju kazni, mjera sigurnosti i odgojno-popravnih mjera.¹⁴ Tako je predviđena mogućnost uvjetnog otpuštanja onog osuđenika koji je izdržao „*polovicu kazne strogog zatvora ili zatvora i koji je pokazao svojim radom i vladanjem da se toliko popravio da*

---

¹⁰ Ivičević-Karas, *op. cit.* u bilj. 6, str. 5.

¹¹ Beccaria, Cesare, *O zločinima i kaznama*, Logos, Split, 1984.

¹² Horvatić, Željko (ur.), *Rječnik kaznenog prava*, Masmedia, Zagreb, 2002, str. 634.

¹³ Ivičević-Karas, *op. cit.* u bilj. 6, str. 50.

¹⁴ Službeni list FNRJ, broj 47/51, 24/61.

se može očekivati da neće dalje vršiti krivična djela“.¹⁵ Zanimljivost je što je postojala mogućnost uvjetnog otpuštanja osuđenika i prije polovice izdržane kazne ako se za vrijeme izdržavanja kazne „*naročito istakne svojim radom i vladanjem*”.

Njegov slijednik Zakon o izvršenju krivičnih sankcija¹⁶ uvjetni otpust normira puno strože, pa mogućnost uvjetnog otpusta predviđa tek nakon izdržane tri četvrtine kazne zatvora.¹⁷ Posljednji u nizu jugoslavenskih zakona koji regulira uvjetni otpust¹⁸ bio je na snazi i prvih sedam godina samostalnosti suvremene Republike Hrvatske. U članku 187. taj zakon propisuje da upravitelj zatvora ili ravnatelj zavoda može osuđenika¹⁹ koji se dobro ponaša, zalaže se na radu i aktivno sudjeluje u drugim korisnim djelatnostima kaznenog organa pustiti na uvjetni otpust do dva mjeseca prije isteka kazne ako je osuđeni već izdržao tri četvrtine kazne. Iz te odredbe i spomenutog prethodnika zakona proizlazi da su tri četvrtine izdržane kazne zatvora i dalje mjerodavno vrijeme za uvjetni otpust.

Prvi Zakon o izvršavanju kazne zatvora²⁰ u modernoj hrvatskoj državi donesen je 1999., noveliran je 16 puta i primjenjivao se više od dvadeset godina, a 2021. naslijedio ga je trenutno važeći istoimeni zakon.

Kada se usporede odredbe citiranih posebnih zakona koje normiraju uvjetni otpust s kaznenim zakonima koji su na snazi od stvaranja Republike Hrvatske, ne može se ne primijetiti kako je opća zakonska pretpostavka za uvjetni otpust u smislu dijela izdržane kazne zatvora ranije bila propisana posebnim zakonima, zakonima o izvršavanju kazne zatvora, a ne i kaznenim (odnosno krivičnim zakonima) koji su paralelno bili na snazi.

Međutim, Kazneni zakon iz 1997.,²¹ kao materijalni zakon, po prvi put regulira uvjetni otpust, odnosno propisuje kada se ispunjavaju zakonske pretpostavke za uvjetni otpust. Tu je odredbu, doduše, u nešto modificiranom obliku, zadržao i Kazneni zakon iz 2011. Osnovna razlika u te dvije odredbe (članak 55. KZ/97 i članak 59. KZ/11) sastoji se u tome što je ranijom odredbom pro-

---

¹⁵ Član 67. Zakona o izvršenju kazni, mjera sigurnosti i odgojno-popravnih mjera.

¹⁶ Službeni list SFRJ, br. 7/64, 9/64 – službeni pročišćeni tekst, 15/68, 3/70 – službeni pročišćeni tekst, Narodne novine br. 52/73, 21/74.

¹⁷ Član 70. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

¹⁸ Zakon o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje (Narodne novine, br. 21/74, 39/74, 55/88, 19/90, 26/93, 66/93, 29/94, 111/97).

¹⁹ Izraz „osuđenik“ doslovno je preuzet iz navedenog zakona, no terminološki se ne uklapa u jezičnu koncepciju aktualnog zakonodavstva.

²⁰ Narodne novine, br. 128/99, 55/00, 59/00, 129/00, 59/01, 67/01, 11/02, 190/03 – službeni pročišćeni tekst, 76/07, 27/08, 83/09, 18/11, 48/11, 125/11, 56/13, 150/13 i 98/19, dalje: ZIKZ/99.

²¹ Narodne novine, br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 84/05, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11, 77/11, 125/11, 143/12, dalje: KZ/97.

pisana i mogućnost (iako iznimna) uvjetnog otpuštanja nakon izdržane jedne trećine kazne pod uvjetima koji su određeni ZIKZ/99. Dakle, riječ je o znatnom ublaženju režima uvjetnog otpusta, koji nije zadržan u trenutno važećem KZ/11, kojim je propisana polovica izdržane kazne kao vremenska granica za uvjetni otpust.

3. OPĆENITO O UVJETNOM OTPUSTU I PREGLED RELEVANTNIH ODREDBA ZIKZ/21.

3.1. Zakonski temelj

Temeljna zakonska odredba koja trenutno regulira uvjetni otpust je članak 59. KZ/11. Taj članak sadrži tri stavka.

Stavkom 1. propisana je mogućnost suda da osuđenika²² otpusti s izdržavanja kazne zatvora ako je izdržao najmanje jednu polovinu kazne na koju je osuđen, ali ne manje od tri mjeseca, ako se osnovano očekuje da neće počiniti kazneno djelo te ako na to pristaje. Dakle, ta odredba podrazumijeva tri uvjeta. Prvi uvjet (polovina izdržane kazne) objektivne je naravi i jednostavno se utvrđuje, kao i drugi uvjet (pristanak zatvorenika), dok je treći uvjet (osnovano očekivanje da zatvorenik neće počiniti kazneno djelo) prognostičke naravi i proizlazi iz procjene kako prvostupanjskog tako i drugostupanjskog suda nakon pomne analize i ocjene dokaza koji prileže spisu. Stavkom 2. propisani su kriteriji kojima se sud (i prvostupanjski i drugostupanjski) rukovodi prilikom odlučivanja o prijedlogu za uvjetni otpust. Tako će sud cijeniti ličnost osuđenika, njegov prijašnji život i osuđivanost, je li protiv njega u tijeku drugi kazneni postupak, odnos prema počinjenom kaznenom djelu i žrtvi, ponašanje tijekom izdržavanja kazne zatvora, uspješnost primjene programa izvršavanja kazne zatvora, je li došlo do promjene njegova ponašanja nakon počinjenog kaznenog djela ili se očekuje da će do tih promjena doći primjenom mjera nadzora za vrijeme uvjetnog otpusta te životne okolnosti i njegovu spremnost za uključivanje u život na slobodi.²³ Naposljetku, stavkom 3. upućuje se na primjenu ZIKZ/21 na postupak odlučivanja o uvjetnom otpustu.

---

²² Osuđenik koji je na izdržavanju kazne zatvora je „zatvorenik (članak 2. ZIKZ/21). Međutim KZ/11 koristi termin osuđenik, pa je riječ o očitoj terminološkoj neusklađenosti navedenih zakona.

²³ Interesantno je kako su gotovo identični kriteriji propisani i u § 57. Kaznenog zakona Savezne Republike Njemačke, no u njemu se, za razliku od ZIKZ/21, ne spominje izriječno odnos osuđenika / zatvorenika prema žrtvi počinjenog kaznenog djela – www.gesetze-im-Internet.de (30. 9. 2024.).

Ovdje valja napomenuti kako se uvjetni otpust ne ostvaruje zakonskim automatizmom po izdržanoj polovici kazne, to je tek objektivni uvjet i pretpostavka glede dopuštenosti podnošenja prijedloga za uvjetni otpust, o osnovanosti kojeg prijedloga odlučuje sud u postupku.

3.2. Nadležnost za odlučivanje o uvjetnom otpustu

Člankom 165. ZIKZ/21. propisane su dvije vrste (funkcionalne) nadležnosti za odlučivanje o uvjetnom otpustu ovisno o preostalom neizdržanom dijelu kazne zatvora. Tako sudac izvršenja (kao sudac pojedinac) nadležnog županijskog suda na čijem se području nalazi kaznionica ili zatvor može uvjetno otpustiti zatvorenika, po njegovu prijedlogu, ako je preostali dio neizdržane kazne do tri mjeseca (stavak 2. članka 165.). U svim ostalim slučajevima odlučivanje o uvjetnom otpustu stavljeno je u nadležnost tri suca profesionalca županijskog suda, pri čemu je predsjednik vijeća koji rukovodi sjednicom vijeća sudac izvršenja tog suda (stavak 1. članka 165.).

3.3. Ovlaštenici na podnošenje prijedloga

Značajna je novina u ZIKZ/21 izostavljanje mogućnosti podnošenja prijedloga za uvjetni otpust po službenoj dužnosti od strane zatvora ili kaznionice (članak 158.a ZIKZ/99) mjesec dana prije izdržane tri četvrtine kazne na koju je zatvorenik osuđen. Naime, po „ranijem“ uređenju odbijeni prijedlog zatvorenika nije, kao što je trenutačno slučaj, predstavljao zapreku za odlučivanje o prijedlogu za uvjetni otpust podnesenom po službenoj dužnosti neovisno o tome što nije protekla godina dana od pravomoćnosti odluke kojom je odbijen prijedlog za uvjetni otpust zatvorenika.

Međutim, stupanjem na snagu ZIKZ/21 mogućnost podnošenja prijedloga po službenoj dužnosti izostavljena je iz zakonskog teksta, pa su se oni zatvorenici kojima je prijedlog za uvjetni otpust podnesen prema odredbama ZIKZ/99 odbijen kao neosnovan našli u procesno nepovoljnoj situaciji budući da nakon 20. veljače 2021. (datum stupanja na snagu ZIKZ/21) više ne postoji mogućnost podnošenja prijedloga za uvjetni otpust po službenoj dužnosti, pa stoga zatvorenici moraju čekati protek jednogodišnjeg roka od pravomoćnosti rješenja o odbijanju prijedloga za uvjetni otpust ili su u potpunosti prekludirani u njegovu podnošenju ako protek roka od godine dana nastupa nakon isteka kazne.²⁴

---

²⁴ Kapikul, Marina; Kero, Iva, Usporedni prikaz instituta uvjetnog otpusta po „starom“ i „novom“ Zakonu o izvršavanju kazne zatvora te praktične dileme, IUS INFO, 21. lipnja 2021., str. 1–6; Informator, Zagreb, 2. srpnja 2021., br. 6686-6687, str. 18–21.

Stoga su, osim zatvorenika, ovlaštenici za podnošenje prijedloga njegov opunomoćenik, članovi obitelji zatvorenika uz njegov pristanak i državni odvjetnik.

U praksi sudova zabilježeno je prekoračenje roka iz članka 166. stavka 2. ZIKZ/21 u kojem bi se trebala održati sjednica sudskog vijeća za uvjetni otpust. Iz citirane zakonske odredbe²⁵ razvidno je kako se radi o imperativnoj normi, no registriran je i predmet u kojem je sjednica za uvjetni otpust održana i nakon šest mjeseci od zaprimanja prijedloga. Takvi propusti sami po sebi prilikom razmatranja žalbe nisu od utjecaja na pravilnost i zakonitost prvostupanjskog rješenja,²⁶ no iako su rijetki, takvi slučajevi relativiziraju svrhu instituta uvjetnog otpusta i nužnost hitnog rješavanja takva sudskog predmeta.

Također, ZIKZ/21 više ne propisuje obvezu suca izvršenja da pribavi izvješće probacijskog ureda, već samo mogućnost. Pitanje je, dakle, opravdanosti ovakva zakonodavnog rješenja kad se ima u vidu kako se upravo iz izvješća nadležnog probacijskog ureda može vidjeti jesu li ispunjeni uvjeti za poslijepenalni prihvata, kao jedne od odlučnih okolnosti prilikom ocjene opravdanosti uvjetnog otpusta.²⁷ Relativiziranje ove dileme moguće je dovesti u vezu s činjenicom da izvješće kaznionice odnosno zatvora u kojem zatvorenik izdržava kaznu redovito sadržava i informacije o perspektivama poslijepenalnog prihvata, no te su informacije u navedenom izvješću skromniji izvor informacija u odnosu na cjelovito izvješće probacijske službe.

3.4. Razlozi za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust

Razlozi za odbijanje prijedloga podnesenog po službenoj dužnosti taksativno su bili propisani člankom 159.a ZIKZ/99 te su usporedbom s novom odredbom članka 170. ZIKZ/21 ponešto modificirani. Tako je jedan od razloga za odbijanje prijedloga stegovna kažnjavanost zatvorenika za teži stegovni prijestup (po ZIKZ/99 posljednjih godinu dana, po ZIKZ/21 posljednjih šest mjeseci), zatim vođenje kaznenog postupka protiv zatvorenika bilo je prepreka uvjetnom otpustu prema ZIKZ/99 neovisno o propisanoj kazni, dok se po ZIKZ/21 mora raditi o djelu sa zaprijećenom kaznom zatvora višom od pet godina. Najznačajnija je izmjena brisanje ranijeg razloga za odbijanje prijedloga iz članka 159.a točke 6. ZIKZ/99. (zatvorenik treba izdržati više

---

²⁵ („Ako sudac izvršenja ne odbaci prijedlog kao nedopušten, kazniti će sjednicu vijeća za uvjetni otpust najkasnije u roku od 30 dana od dana zaprimanja prijedloga.“)

²⁶ „...jer je riječ o roku instruktivne naravi, za čije propuštanje zakon ne veže nikakve posljedice.“ Iz rješenja VKSRH broj I Kž-uv-153/2023. od 15. studenoga 2023.

²⁷ *Ibid.*

kazni zatvora). Ovakvo zakonodavno rješenje pokazuje se logičnim kada se uzme u obzir da se u praksi učestalo pojavljivala situacija kada se ne bi odlučivalo o uvjetnom otpustu dok se sve kazne zatvora za istog zatvorenika ne bi objedinile i izrekla jedinstvena kazna. Taj je postupak znao potrajati duže vrijeme, uslijed čega bi uvjetni otpust u konkretnom slučaju izgubio svoju svrhu. Osim toga, treba imati na umu da se u slučaju objedinjenja kazni zatvora, pa i kazne zatvora u odnosu na koju je odobren uvjetni otpust, vrijeme provedeno na uvjetnom otpustu neće uračunati u jedinstvenu kaznu, što se često gubi iz vida.²⁸

3.5. Žalba protiv rješenja o uvjetnom otpustu

Protiv prvostupanjskog rješenja dopuštena je žalba u roku od tri dana od dostave rješenja. O žalbi odlučuje, ako je rješenje donio sudac izvršenja, izvanraspravno vijeće istoga suda, a ako je rješenje donijelo vijeće, neposredno viši sud (članak 171. stavak 3. ZIKZ/21), što je Visoki kazneni sud Republike Hrvatske, dalje: VKSRH.

3.5.1. *Ovlaštenici na podnošenje žalbe*

Pravo na podnošenje žalbe protiv rješenja kojim se zatvoreniku odobrava uvjetni otpust ima nadležni državni odvjetnik (članak 171. stavak 1. ZIKZ-a). Žalbu protiv rješenja kojim je prijedlog za uvjetni otpust odbijen mogu podnijeti zatvorenik i državni odvjetnik koji je podnio prijedlog za uvjetni otpust. Slijedom citirane odredbe članka 171. stavka 2. ZIKZ/21 očigledno je kako je krug ovlaštenika na podnošenje žalbe sužen u odnosu na ovlaštenike glede podnošenja prijedloga za uvjetni otpust jer pravo žalbe ne pripada opunomoćeniku zatvorenika i članovima njegove obitelji. Stoga se podnesene žalbe od strane potonjih, neovlaštenih osoba (najčešće članova obitelji) odbacuju kao nedopuštene.²⁹ Imajući u vidu izričitost zakonske norme po ovom pitanju, krug ovlaštenika nije moguće tumačiti drugačije ni u kontekstu odredbe članka 51. stavka 2. ZIKZ/21. Ta odredba normira mogućnost primjene odredbi „zakona kojim se uređuje kazneni postupak, ako ovim Zakonom (ZIKZ/21, napomena autora) nije drugačije propisano“. Iako to prelazi okvire ovog rada, napominjemo kako autori nisu u raspoloživim bazama podataka pronašli da bi ova

---

²⁸ *Ibid.*

²⁹ Tako i u rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I Kž 341/2020. od 26. lipnja 2020. Praksa VKSRH slijedi argumentaciju ove odluke.

odredba bila propitivana u aspektu njezine eventualne neusklađenosti s člankom 18. Ustava Republike Hrvatske.³⁰

4. PRIKAZ SUDSKIH PREDMETA VISOKOG KAZNENOG SUDA O UVJETNOM OTPUSTU

Autori su za potrebe ovog rada pregledali predmete iz upisnika I KŽ-uv VKSRH od početka rada toga suda 1. siječnja 2021. pa zaključno s 31. prosinca 2023., dakle za prve tri godine rada toga suda, a u povodu žalbi protiv rješenja prvostupanjskih sudova kojima se odobrava ili odbija prijedlog zatvorenika (ranije i kaznionice) za uvjetni otpust. Uvažavajući činjenicu neznatnosti broja predmeta koji su morali biti riješeni po odredbama ZIKZ/99 (članak 191. ZIKZ/21 – započeti postupci), ocjena prakse uvjetnog otpusta u ovom radu odnosi se na primjenu važećeg ZIKZ/21.

Na dan 31. prosinca 2023. tih je predmeta bilo 574, i to u 2021. godini 226, u 2022. godini 165, a u 2023. godini 183 predmeta. Za svaku godinu rada metodom slučajnog odabira analizirano je 100 predmeta, tako da je istraživanje provedeno na ukupno 300 drugostupanjskih predmeta uvjetnog otpusta, što čini više od polovice ukupno riješenih predmeta. Predmeti su analizirani s pozicije ispunjenja zakonskih uvjeta za odobravanje uvjetnog otpusta u smislu članka 59. KZ/11, i to kroz omjer izdržanog i neizdržanog dijela kazne zatvora u slučaju odobravanja uvjetnog otpusta u vezi sa zakonom propisanim minimumom od najmanje polovine kazne na koju je zatvorenik osuđen, ali ne manje od tri mjeseca.

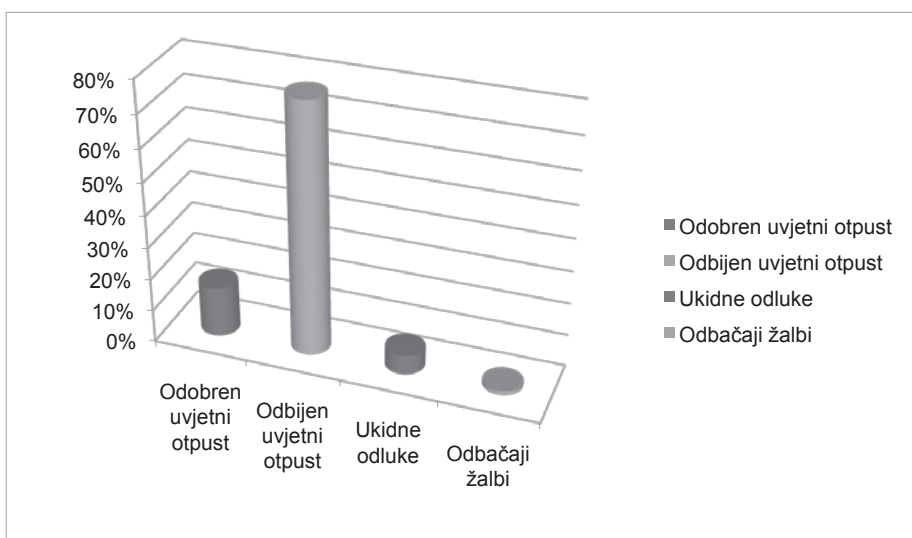
Kako je središnja tema ovog rada sudska praksa u postupcima uvjetnog otpusta, nužno je uvodno navesti osnovne karakteristike prvostupanjskih predmeta uvjetnog otpusta koji su bili predmet žalbenog postupka pred VKSRH. Riječ je o 300 predmeta. U njima su županijski sudovi odbili prijedlog za uvjetni otpust zatvorenika u 206 predmeta (68,67 %). Te su odluke potvrđene po VKSRH. Dodatno, VKRH je u 26 predmeta (8,67 %) preinačio prvostupanjsku odluku na način da je odbio prijedlog za uvjetni otpust. Na opisani način ukupno je pravomoćno odbijeno 232 (77,33 %) prijedloga za uvjetni otpust. U 46 predmeta (15,33 %) pravomoćno je odobren prijedlog za uvjetni otpust, od čega je u 30 predmeta (10 %) VKSRH potvrdio odluku prvostupanjskog suda o odobravanju prijedloga za uvjetni otpust, dok je u preostalih 16 predmeta (5,33 %) prihvaćanjem žalbe zatvorenika preinačio prvostupanjsku odluku i odobrio uvjetni otpust.

---

³⁰ Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – službeni pročišćeni tekst, 113/00, 124/00 – službeni pročišćeni tekst, 28/01, 41/01 – službeni pročišćeni tekst, 76/10, 55/01 – službeni pročišćeni tekst, 5/14, 85/10 - službeni pročišćeni tekst.

Preostale pregledane odluke (njih 22 ili 7,33 %) otpadaju na one u kojima je žalba odbačena kao nepravovremena ili nedopuštena (4 ili 1,33 %) te ukidne odluke (18 ili 6 %) bilo zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka bilo zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Nadalje, pri analizi predmeta razmotrit će se okolnosti iz članka 59. stavka 2. KZ/11 kojima se sud rukovodi prilikom odlučivanja o prijedlogu za uvjetni otpust. Te se okolnosti utvrđuju na temelju izvješća kaznionice odnosno zatvora u kojem zatvorenik izdržava kaznu, koje sadrži i mišljenje kaznionice o prijedlogu za uvjetni otpust kao obvezni element koji se razmatra te izvješća probacijskog ureda i dostupne podatke zavoda za socijalnu skrb kao fakultativne elemente u korelaciji s osnovnim ciljem kojim se sud rukovodi, a to je osnovano očekivanje da zatvorenik neće počinuti novo kazneno djelo, koji je dijagnostičke naravi.

4.1. Prikaz sudskih predmeta u kojima je odobren uvjetni otpust

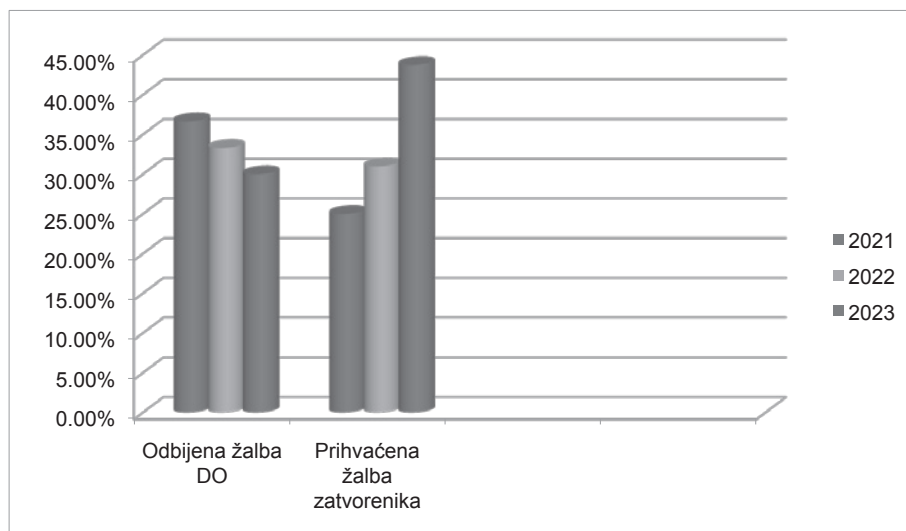
Uvodno valja istaknuti kako su odluke kojima je uvjetni otpust odobren radi bolje preglednosti podijeljene u dvije kategorije ovisno o tome radi li se o prvostupanjskoj odluci koja je potvrđena drugostupanjskom odlukom VKSRH odbijanjem žalbe državnog odvjetnika (30 odluka, što čini 65,22 %), ili se radi o preinaci prvostupanjskog rješenja kojim je prijedlog za uvjetni otpust odbijen na način da je prihvaćena žalba zatvorenika te je zatvoreniku odobren uvjetni otpust uz posebne obveze i/ili zaštitni nadzor (16 odluka ili 34,78 %).

U prvoj kategoriji pregledanih odluka kojima je prvostupanjskom odlukom županijskog suda prijedlog zatvorenika za uvjetni otpust odobren, a koje su po-

tvrdene odlukom VKSRH na način da je žalba državnog odvjetnika odbijena, uvidom u podatke za svaku pojedinu godinu vidljivo je kako je takvih odluka tijekom 2021. bilo 36,67 %.³¹ Tijekom 2022. bilo ih je 33,33 %, dok ih je 2023. bilo 30 %.

Iz navedenog se može zaključiti kako je broj odluka kojima je uvjetni otpust odobren, a koje su potvrđene od strane višeg suda, svake godine promatranog razdoblja konstantan (+/- 1) i tu nema značajnijih odstupanja.

Nadalje, u drugoj kategoriji odluka o odobravanju uvjetnog otpusta, kojih je više od upola manje (samo 16 u promatranom trogodišnjem razdoblju), a kojima je po VKSRH preinačena odluka prvostupanjskog suda kojom je odbijen prijedlog za uvjetni otpust na način da je prihvaćanjem žalbe zatvorenika prijedlog za uvjetni otpust odobren, također nisu zamijećena veća odstupanja u svezi s brojčanim pokazateljima za svaku pojedinu godinu. Tako ih je tijekom 2021. bilo 25 %, tijekom 2022. bilo je 31,25 % takvih odluka, a tijekom 2023. bilo je 43,75 % odluka, pa su preinačavajuće odluke o odobravanju uvjetnog otpusta u blagom porastu.

³¹ Tu su uključene i odluke koje su donesene početkom 2022. iz razloga što je predmet zaveden pod upisnik za 2021. godinu. Isto vrijedi i za podatke iz 2022. i 2023.

4.1.1. O potvrđenim prvostupanjskim odlukama o uvjetnom otpuštanju

Analizom sadržaja prve kategorije odluka kojima je odobren uvjetni otpust može se primijetiti kako su sve prvostupanjske odluke u izreci rješenja kojim je odobren uvjetni otpust (osim tri odluke, od kojih je u jednoj zatvoreniku osiguran poslijepenalni prihvat kod obitelji u susjednoj državi) sadržavale i posebne obveze izrečene zatvoreniku, i to najčešće one iz članka 62. stavka 2. točke 11. KZ/11 (redovito javljanje nadležnoj policijskoj postaji i nadležnom probacijskom uredu), dok je u dvije prvostupanjske odluke, osim posebnih obveza zatvoreniku, izrečeno i provođenje elektroničkog nadzora u skladu s Pravilnikom o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor.³² Od ostalih posebnih obveza u manjoj mjeri izricane su i one iz članka 65. stavka 2. točke 5. KZ/11 (odvikavanje od ovisnosti o alkoholu/ili drogama uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju) te članka 65. stavka 2. točke 8. KZ/11 (zabrana napuštanja doma u određenom razdoblju tijekom dana).

Usporedbom žalbenih razloga državnog odvjetnika uočene su brojne sličnosti, a koje se prije svega tiču, po mišljenju državnog odvjetnika, preuranjenosti odluke o uvjetnom otpustu (iako je izdržan zakonom propisani minimum kazne, pa u nekim slučajevima i $\frac{3}{4}$ kazne) i posljedično neispunjenja svrhe kažnjavanja, odnosno postojanja rizika od kriminalnog povrata, kao i isticanja težine kaznenih djela, ranije kaznene osuđivanosti i stegovne kažnjavanosti zatvorenika tijekom izdržavanja kazne zatvora, obilježja ličnosti zatvorenika i odnosa prema počinjenom djelu i žrtvi.

Važno je naglasiti kako je svaki od spomenutih žalbenih navoda državnog odvjetnika promatran u svjetlu cjelokupnog spisa predmeta i svih drugih okolnosti u njihovoj ukupnosti, kako pozitivnih tako i onih negativnih kod zatvorenika, a koje je prvostupanjski i drugostupanjski sud vrednovao prilikom donošenja odluke, što je, uostalom, iz odluka i vidljivo. Naime, smisao i svrha instituta uvjetnog otpusta jest ocjena izostanka potrebe za daljnjim izdržavanjem kazne lišenja slobode ako je zatvorenikovo ponašanje korigirano, što znači da uvjetni otpust ovisi o resocijalizaciji zatvorenika,³³ odnosno da je u njegovu ponašanju došlo do takvih promjena na osnovi kojih se može opravdano očekivati da neće počinuti novo kazneno djelo.³⁴

---

³² Narodne novine, br. 78/22.

³³ Tako npr. VKSRH u rješenjima I Kž-uv-62/2021. od 27 travnja 2021., t. 11., i I Kž-uv-9/2023. od 24. siječnja 2023., t. 11.

³⁴ VKSRH I Kž-uv-38/2021. od 24. ožujka 2021., str. 3.

Tako će u nekim slučajevima ranija kaznena osuđivanost³⁵ (pa i za istovrsna kaznena djela)³⁶ pored svih drugih pozitivnih okolnosti kod zatvorenika³⁷ (uspješnost u primjeni pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, uspjeh u posebnim programima liječenja od ovisnosti, priznanje počinjenog kaznenog djela i kritičnost u odnosu prema njemu, izostanak stegovnih prijestupa, osiguran postpenalni smještaj) biti irelevantna za odluku o uvjetnom otpustu.

S druge strane u nekim slučajevima kaznena osuđivanost (često višestruka) za ista/istovrsna, ali i slična djela, uz neke druge negativne okolnosti (odnos prema djelu i/ili žrtvama, priznanje djela i kajanje, stegovna kažnjavanost, obilježja ličnosti zatvorenika, ovisnost i sl.) samo pojačava opravdanost nastavka izdržavanja kazne zatvora. Postojanje kaznenog postupka u tijeku također ne mora biti samo po sebi zaprekom za uvjetni otpust, pogotovo kada se radi o drugom kaznenom djelu s drukčijim zaštitnim objektom od onoga za koje zatvorenik izdržava kaznu zatvora³⁸ ili se radi o više kaznenih postupaka u tijeku za kaznena djela sa zapriječenom kaznom zatvora do pet godina.³⁹

U pogledu preuranjenosti odluke o uvjetnom otpustu kao žalbenom navodu državnog odvjetnika, odnosno omjera izdržanog i neizdržanog dijela kazne u korelaciji s ostvarenjem svrhe kažnjavanja, zamijećeno je kako je i ta okolnost razmatrana u ukupnosti i logičkoj svezi s drugim okolnostima na strani konkretnog zatvorenika. Tako je u nekim slučajevima uvjetnog otpuštanja zatvorenik izdržao više od $\frac{3}{4}$ izrečene kazne,⁴⁰ dok je u nekim slučajevima i znatno manji dio izdržane kazne po ocjeni i prvostupanjskog i drugostupanjskog suda, npr. više od $\frac{2}{3}$, dovoljan za zaključak da je svrha kažnjavanja kod tog zatvorenika postignuta.⁴¹ Zanimljivo je razmišljanje profesora Bačića kako bi trebalo „kod najdužih kazni osigurati obvezni uvjetni otpust barem pet (deset) godina prije kraja kazne“.⁴²

Tako VKSRH zaključuje kako, iako je sud prilikom donošenja odluke dužan voditi računa o tome koliki je preostali dio neizdržane kazne zatvora, navedena okolnost sama po sebi nema odlučujući, odnosno pretežiti značaj i važnost za samo donošenje odluke o uvjetnom otpustu. Naime, smisao i svrha uvjetnog otpusta sastoji se u tome da se u odnosu na konkretnog zatvorenika i utvrđene okolnosti koje se odnose isključivo na njega procijeni ima li opravdane potrebe za daljnjim izdržavanjem kazne zatvora u situaciji kada je njegovo ponašanje u tolikoj mjeri korigirano i poboljšano da se osnovano može očekivati kako ubuduće više neće činiti kaznena djela. Dakle, odluka o uvjetnom

---

³⁵ VKSRH I Kž-uv.17/2021. od 18. ožujka 2021.

³⁶ VKSRH I Kž-uv-151/2022. od 30. studenoga 2022., t. 9.

³⁷ VKSRH I Kž-uv-128/2021. od 23. srpnja 2021., t. 5.

³⁸ VKSRH I Kž-uv-226/2021. od 11. siječnja 2022., t. 10.

³⁹ VKSRH I Kž-uv-158/2021. od 16. rujna 2021.

⁴⁰ VKSRH, I Kž-uv-218/2021. od 5. siječnja 2022.

⁴¹ Primjerice VKSRH, I Kž-uv-221/2021. od 30. prosinca 2021.

⁴² Bačić, *op. cit.* u bilj. 8, str. 401.

otpuštanju zatvorenika ovisi o njegovoj dotadašnjoj resocijalizaciji, odnosno o njegovoj spremnosti za uključivanje u život na slobodi.⁴³

Primijećeno je da se državni odvjetnici često pozivaju na težinu i okolnosti počinjenja kaznenog djela (ili kaznenih djela) zbog kojega/ih zatvorenik izdržava kaznu zatvora kao jedan ili jedini razlog za odbijanje uvjetnog otpusta. Takav pristup vodi „dvostrukom kažnjavanju“ zatvorenika jer mu je za konkretno kazneno djelo već odmjereni kazna u smislu članka 47. KZ/11 te se iste okolnosti opet valoriziraju prilikom odlučivanja o uvjetnom otpustu.

Tako VKSRH napominje (u skladu s ustaljenom praksom Vrhovnog suda Republike Hrvatske, dalje: VSRH⁴⁴) kako je težina kaznenog djela zatvoreniku već cijenjena tijekom prvostupanjskog i drugostupanjskog kaznenog postupka u kojem je pravomoćno osuđen i stoga ne može biti zaprekom za uvjetni otpust.⁴⁵ Jednako tako za odluku o uvjetnom otpustu nisu odlučne okolnosti počinjenja kaznenog djela jer su one valorizirane i sadržane u izrečenoj kazni i ne mogu biti od utjecaja na odluku o uvjetnom otpustu, gdje su odlučne okolnosti vezane za samo izvršavanje kazne zatvora.⁴⁶ Također, načelo razmjernosti kaznenog djela i kazne nije primjenjivo kod instituta uvjetnog otpusta, nego je element načela zakonitosti odlučan kod odmjerenja kazne.⁴⁷

Treba istaknuti primjer izrazito uspješne resocijalizacije zatvorenika tijekom izdržavanja višegodišnje kazne zatvora, gdje je uz pozitivno mišljenje kaznionice dano i pozitivno mišljenje državnog odvjetnika (iako je kasnije podnesena žalba, pa je predmet dospio na VKSRH), u čijoj je odluci naglašeno kako se kriminalna aktivnost zatvorenika odrazila u izrečenoj kazni zatvora u trajanju od 21 godine, od čega je zatvorenik izdržao više od 17 godina, pa nije u pravu državni odvjetnik kada u žalbi ističe da je odobravanje uvjetnog otpusta preuranjeno, jer se preostali neizvršeni dio kazne zatvora mjeri u godinama, a ne u mjesecima.⁴⁸

Također, stegovna tretiranost sama po sebi nije zapreka za uvjetni otpust, pogotovo ako je zatvorenik stegovno kažnjavan na početku izdržavanja višegodišnje kazne zatvora i otada je njegovo ponašanje korigirano i uredno.⁴⁹

U odnosu na vjerojatnost kriminalnog povrata, čiju prognozu daje kaznionica u kojoj zatvorenik izdržava kaznu zatvora u trenutku podnošenja prijedloga za uvjetni otpust kao činjenicu koja je izravno povezana s predviđanjem suda može li se osnovano očekivati da zatvorenik neće počinuti kazneno djelo (čla-

---

⁴³ Vidi VKSRH, I Kž-uv-88/2021. od 26. svibnja 2021., t. 8.

⁴⁴ Primjerice VSRH, I Kž-116/2018. od 6. ožujka 2018.

⁴⁵ VKSRH, I Kž-uv-147/2023. od 21. studenoga 2023., t. 11.

⁴⁶ VKSRH, I Kž-uv-107/2022. od 18. kolovoza 2022., t. 6.2.

⁴⁷ VKSRH, I Kž-uv-87/2023. od 28. lipnja 2023., t. 8.1.

⁴⁸ Vidi VKSRH, I Kž-uv-85/2021. od 8. lipnja 2021.

⁴⁹ VKSRH, I Kž-uv-2/2023. od 25. siječnja 2023., t. 5.

nak 59. stavak 1. KZ/11), a koja daje odgovor na ključne okolnosti iz članka 59. stavka 2. KZ/11 kojima se sud rukovodi prilikom odluke o uvjetnom otpustu (je li došlo do promjene njegova ponašanja nakon počinjenog kaznenog djela ili se očekuje da će do tih promjena doći primjenom mjera nadzora za vrijeme uvjetnog otpusta te životne okolnosti i njegova spremnost za uključivanje u život na slobodi), treba apostrofirati da se radi o činjenici koja je dijagnostičke naravi i čije postojanje sud u trenutku donošenja odluke, s obzirom na to da se radi o budućem potencijalnom događaju, nije u mogućnosti, po prirodi stvari, egzaktno utvrditi. Tako se kriminalni povrat nikada ne može sa stopostotnom sigurnošću isključiti, no takva konstatacija kaznionice ne smije predstavljati tzv. negativnu prognozu zatvorenikova ponašanja.⁵⁰

Zaključno, naglašavamo kako se uvjetnim otpuštanjem zatvorenika ne mijenja presuda suda u odnosu na odluku o kazni koju osuđenik izdržava, nego samo način njezina izvršenja, tako da se ona dalje izvršava izvan kaznene ustanove, uz mogućnost primjene mjera pomoći ili nadzora propisanih u članku 163. ZIKZ/21.⁵¹ Ako je zatvorenik uspješan u primjeni provođenja pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, uz izostanak drugih negativnih okolnosti koje bi stvarale eventualnu prepreku za uvjetni otpust, tada bi doista zatvoreniku trebalo odobravati uvjetni otpust.

4.1.2. O preinačenim prvostupanjskim odlukama gdje je zatvoreniku pravomoćno odobren uvjetni otpust

Uvidom u 16 takvih odabranih odluka VKSRH ponajprije se može zaključiti kako je taj drugostupanjski sud u velikoj većini predmeta zatvoreniku uz uvjetni otpust odredio i posebne obveze iz članka 62. stavka 2. točke 11. KZ/11, odnosno obvezu redovitog javljanja nadležnom probacijskom uredu i nadležnoj policijskoj postaji, a u nekoliko predmeta iz 2023. i zaštitni nadzor⁵² iz članka 64. KZ/11 (u jednom predmetu te obveze nisu određene jer je zatvorenik državljani Bosne i Hercegovine, gdje ima prebivalište i osiguran poslijepenalni prihvata, pa te obveze i ne bi bile provedive).⁵³

Prilikom odbijanja prijedloga zatvorenika za uvjetni otpust prvostupanjski su sudovi određenim negativnim okolnostima na strani zatvorenika pogrešno pridavali odlučan značaj, kao i ranije spomenutu nemogućnost isključenja kriminalnog povrata u pozitivnom mišljenju kaznionice zatvoreniku vrednovali

---

⁵⁰ VKSRH, I Kž-uv-218/2021. od 5. siječnja 2022., t. 10.

⁵¹ VKSRH, I Kž-uv-128/21. od 23. srpnja 2021.

⁵² VKSRH u odlukama I Kž-uv-107/2023. od 19. rujna 2023. i I Kž-uv-176/2023. od 13. prosinca 2023.

⁵³ VKSRH, I Kž-uv-86/2022. od 29. lipnja 2022.

negativno, što je u konačnici rezultiralo negativnom prvostupanjskom odlukom, koja je povodom žalbe zatvorenika preinačena.⁵⁴

Kod donošenja preinačavajućih odluka i otpuštanja zatvorenika VKSRH je preocjenjivao utvrđene okolnosti po prvostupanjskom sudu te je zatvorenici-
ma u većini pregledanih odluka u prvom redu vrednovao pozitivno mišljenje
kaznionice, uredan tijek izdržavanja kazne zatvora, osiguran poslijepenalni
prihvat, stegovnu netretiranost, radnu angažiranost, priznanje djela,⁵⁵ izražava-
vanje žaljenja i kajanja zbog počinjenog djela,⁵⁶ podmirenje obveza izrečenih
pravomoćnom presudom (naknada imovinske štete, podmirenje dužnih iznosa
za uzdržavanje djeteta,⁵⁷ namirenje štete oštećeniku⁵⁸), nepostojanje ranijih ka-
znenih osuda i kaznenih postupaka u tijeku,⁵⁹ nisku, odnosno umanjenu vjero-
jatnost kriminalnog povrata itd.

Okolnost koja je cijenjena u svakoj od tih 16 odluka zasigurno je preostalo
vrijeme kazne zatvora koje zatvorenik mora izdržati u odnosu prema izdr-
žanom dijelu kazne zatvora, što je u slučaju nepovoljnog omjera u izravnoj
korelaciji s ostvarenjem svrhe kažnjavanja kao jednog od zakonskih razloga za
odbijanje prijedloga za uvjetni otpust iz članka 170. točke 2. ZIKZ/21.

Kada govorimo o drugoj, manje brojnoj kategoriji pozitivnih odluka, gdje je
razmatranjem žalbe zatvorenika ta žalba prihvaćena, preinačena odluka prvo-
stupanjskog suda i zatvoreniku odobren uvjetni otpust, može se istaknuti kako
je zajednički nazivnik svih tih odluka u prvom redu neodgovarajuće vrednova-
nje od strane prvostupanjskog suda pozitivnih okolnosti na strani zatvorenika,
a pogotovo urednog tijeka izvršavanja kazne zatvora po procjeni kaznionice.

4.2. Prikaz sudskih predmeta u kojima je odbijen prijedlog za uvjetni otpust

Kao što je već napomenuto u uvodnom dijelu ovog poglavlja, očigledno je
kako odluke u kojima je prijedlog za uvjetni otpust odbijen značajno prevlada-
vaju u ukupnom broju donesenih odluka povodom prijedloga za uvjetni otpust
na VKSRH (ukupno 232 od 300 pregledanih odluka za potrebe ovog istraži-
vanja, što čini 77,33 %, od čega je 206 prvostupanjskih odbijajućih odluka, ili
88,79 %, potvrđeno odlukom VKSRH.)

---

⁵⁴ VKSRH, I Kž-uv-197/2021. od 23. studenoga 2021., t. 5.

⁵⁵ VKSRH, I Kž-uv-139/2023. od 25. listopada 2023., t. 7.

⁵⁶ VKSRH, I Kž-uv-82/2022. od 6. srpnja 2022., t. 6.

⁵⁷ VKSRH, I Kž-uv-42/2021. od 30. ožujka 2021.

⁵⁸ VKSRH, I Kž-uv-145/2022. od 10. studenoga 2022., t. 9.

⁵⁹ Primjerice VKSRH, I Kž-uv-82/2022. od 6. srpnja 2022., t. 8., i I Kž-uv-121/2023. od
28. kolovoza 2023., t. 6.

I ove „negativne odluke“ radi bolje preglednosti i snalaženja podijelili smo u dvije potkategorije ovisno o tome radi li se o prvostupanjskoj odluci koja je potvrđena drugostupanjskom odlukom VKSRH odbijanjem žalbe zatvorenika (206) ili se radi o preinaci prvostupanjskog rješenja kojim je prijedlog za uvjetni otpust odobren na način da je prihvaćena žalba državnog odvjetnika te je odbijen prijedlog za uvjetni otpust (26 ili 11,21 %). Iz navedenog je razvidno kako je prvih odluka značajno više, što ide u prilog zaključku kako je VKSRH najveći broj prvostupanjskih odluka o odbijanju prijedloga za uvjetni otpust (usprkos određenim nedostacima), prvenstveno u vidu propuštanja navođenja u izreci zakonske osnove iz članka 170. ZIKZ/21, odnosno članka 159.a ZIKZ/99,⁶⁰ ili pozivanja na neki drugi članak ZIKZ/21 ili ZIKZ/99 kao osnovu za odbijanje prijedloga,⁶¹ u biti smatrao zakonitima i pravilnima odbijajući pritom žalbe zatvorenika ako su razlozi za odluku razvidni iz obrazloženja pobijanog rješenja i nije bila počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. Zakona o kaznenom postupku⁶² zbog koje se rješenje ne bi moglo ispitati.

U prvoj potkategoriji odluka u kojima je prvostupanjskom odlukom županijskog suda prijedlog zatvorenika za uvjetni otpust odbijen, a koje su potvrđene odlukom VKSRH na način da je žalba zatvorenika odbijena, uvidom u podatke za svaku pojedinu godinu vidljivo je kako je takvih odluka tijekom 2021. bilo 31,55 % (i ovdje su uključene i odluke koje su donesene početkom 2022. stoga jer je predmet zaveden pod upisnik za 2021. godinu), tijekom 2022. (uključujući i odluke donesene 2023.) bilo ih je 33,98 %, dok ih je 2023. (neke odluke također su donesene naredne godine 2024.) bilo 34,47 %. I kod ove skupine odluka, kao i kod „pozitivnih odluka“, može se izvesti zaključak kako je njihov broj relativno konstantan bez značajnijih odstupanja.

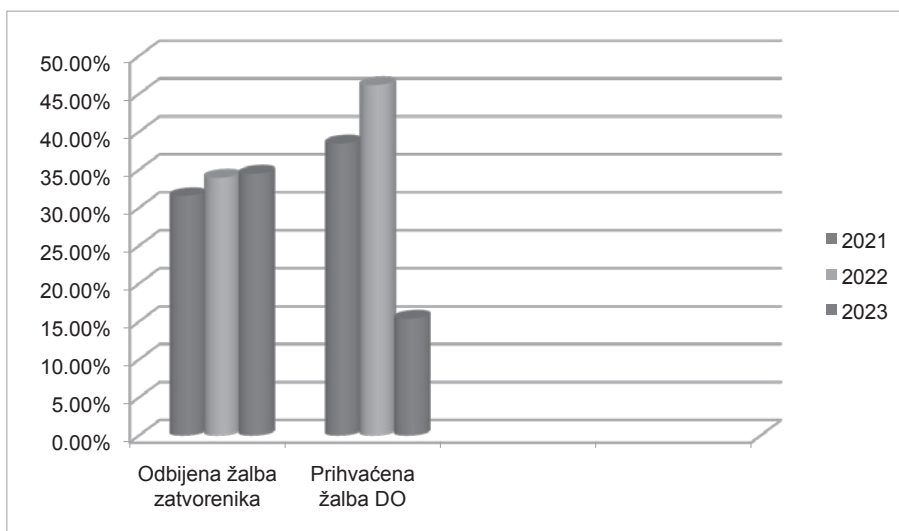
S druge strane, u drugoj kategoriji „negativnih odluka“, kojih je višestruko manje (samo 26 u promatranom trogodišnjem razdoblju), a kojima je po VKSRH preinačena pozitivna odluka prvostupanjskog suda te je prijedlog za uvjetni otpust odbijen na način da je prihvaćena žalba državnog odvjetnika, također nisu zamijećena veća odstupanja u svezi s brojčanim pokazateljima za svaku pojedinu godinu. Tako ih je tijekom 2021. bilo 38,46 %, tijekom 2022. bilo je 46,15 % takvih odluka, a tijekom 2023. doneseno je 15,38 % odluka, pa se slijedom toga nameće zaključak kako su preinačavajuće odluke kojima je odbijen prijedlog za uvjetni otpust u blagom padu. Podsjećamo, suprotno je primijećeno kod preinačavajućih odluka kojima je odobren uvjetni otpust.

---

⁶⁰ VKSRH, I Kž-uv-90/2022. od 14. srpnja 2022.; I Kž-uv-88/2022. od 30. lipnja 2022.; I Kž-uv-76/2022. od 23. svibnja 2022.; I Kž-uv-59/2022. od 4. svibnja 2022.; I Kž-uv-12/2021. od 2. ožujka 2021. itd.

⁶¹ Primjerice VKSRH, I Kž-uv-15/2022. od 8. veljače 2022. i dr.

⁶² („Narodne novine“, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 – službeni pročišćeni tekst, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 80/22, 36/24, dalje: ZKP).

4.2.1. O potvrđenim prvostupanjskim odlukama o odbijanju prijedloga za uvjetni otpust

Analizom sadržaja prve najbrojnije skupine tzv. „negativnih“ odluka kojima je potvrđena prvostupanjska odluka o odbijanju prijedloga za uvjetni otpust te je žalba zatvorenika odbijena na prvi pogled uočavaju se razlike u obligatornim zakonskim osnovama za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust propisanim u članku 170. ZIKZ/21 (ranije članku 159.a ZIKZ/99).

S tim u vezi, najveći broj odbijajućih odluka otpada upravo na razlog iz točke 2. članka 170. ZIKZ/21 (ranije članak 159.a točka 2. ZIKZ/99), odnosno da je s obzirom na pribavljena mišljenja sud ocijenio kako bi za postizanje svrhe kažnjavanja bilo nužno nastaviti s izdržavanjem kazne. Preostale zakonske osnove koje se učestalo pojavljuju sadržane su u točki 3. ZIKZ/21 (stegovna kažnjavanost za teži stegovni prijestup u posljednjih šest mjeseci), zatim točki 4. istog članka (protiv zatvorenika je u tijeku kazneni postupak za kazneno djelo sa propisanom kaznom zatvora višom od pet godina) te točki 6. (drugi razlozi koje sud ocijeni opravdanim u smislu odredbi o uvjetnom otpustu propisanih zakonom kojima se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije). Spomenute osnove su, kao što je ranije izloženo u dijelu 3.4. ovoga rada, preuzete iz ZIKZ/99, uz manje korekcije u točkama 3. i 4. članka 170., dok je u novom ZIKZ/21 otpala osnova iz članka 159.a točke 6. ZIKZ/99 (zatvorenik treba izdržati više kazni zatvora), a točka 7. članka 159.a ZIKZ/99 sada je postala točka 6. u članku 170. ZIKZ/21 (drugi razlozi).

Razlog iz točke 5. članka 170. (izrečena sigurnosna mjera nije postigla svrhu radi koje je izrečena) pojavljuje se u manjem broju odluka,⁶³ dok među pregledanim odlukama u kojima je primijenjen ZIKZ/21. ne postoji nijedna u kojoj bi prijedlog za uvjetni otpust bio odbijen iz razloga u točki 1. (zatvorenik ne pristane na uvjetni otpust). Za vrijeme važenja ZIKZ/99 donesena je jedna takva odluka, s tim da je u tom predmetu⁶⁴ prijedlog za uvjetni otpust odbijen, osim zbog izostanka suglasnosti zatvorenika iz članka 159.a točke 1. ZIKZ/99, i zbog neostvarenja svrhe kažnjavanja iz članka 159.a točke 2. ZIKZ/99. Također, iz nekih odluka⁶⁵ proizlazi kako je kumulativno ostvareno više zakonskih razloga za odbijanje uvjetnog otpusta, o čemu će biti riječi u nastavku rada.

Nadalje, iako nije naveden eksplicitno kao zakonski razlog za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust, napominjemo kako nije moguće odobriti uvjetni otpust zatvoreniku kojemu je on prethodno opozvan i koji sada izdržava kaznu zatvora po opozvanom uvjetnom otpustu jer bi to značilo izigravanje smisla opoziva uvjetnog otpusta.⁶⁶ Naime, člankom 175. stavkom 4. ZIKZ/21 osuđenik kojem je uvjetni otpust opozvan upućuje se na izdržavanje cijelog uvjetovanog dijela kazne u zatvor prema mjestu njegova prebivališta, odnosno boravišta.

Slijedom svega navedenog, odluke ćemo radi lakše preglednosti njihova sadržaja izložiti upravo prema spomenutim zakonskim osnovama.

➤ *Odluke donesene na temelju članka 170. točke 2. ZIKZ/21*

Kao što je već prethodno istaknuto, radi se o prevladavajućem razlogu za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust koji se pojavljuje u praksi VKSRH. Ocjenu zašto smatraju kako nije ispunjena svrha kažnjavanja, pa bi za njezino postizanje bilo nužno da zatvorenik nastavi s izdržavanjem kazne zatvora, sudovi (i prvostupanjski i drugostupanjski) stvaraju prvenstveno na temelju pribavljenih izvješća kaznionice odnosno zatvora i nadležnog probacijskog ureda, a ponekad, kada je potrebno dobiti podatke o osobnim i obiteljskim prilikama zatvorenika, i nadležnog centra za socijalnu skrb.

Zanimljivo je kako mišljenje kaznionice (pozitivno ili negativno), koje se nalazi na kraju izvješća kaznionice, nije obvezujuće za sud jer to ne proizlazi ni iz teksta zakona ni iz sudske prakse. Analizom mnogih izvješća kaznionica koja prileže spisu može se iščitati kako iz samog teksta izvješća (koje sadrži osobne i obiteljske prilike zatvorenika, podatke o strukturi njegove ličnosti, ranijoj osuđivanosti, stegovnoj kažnjavanosti, eventualnim kaznenim postupcima u tijeku, radnoj angažiranosti, uspješnosti u primjeni pojedinačnog pro-

---

⁶³ VKSRH, I Kž-uv-2/2021. od 22. siječnja 2021. te I Kž-uv-42/2022. od 24. ožujka 2022.

⁶⁴ VKSRH, I Kž-uv-31/2021. od 16. ožujka 2021.

⁶⁵ Npr. VKSRH, I Kž-uv-42/2022. od 24. ožujka 2022.; I Kž-uv-31/2021. od 16. ožujka 2021.; I Kž-uv-54/2021. od 7. travnja 2021.

⁶⁶ VKSRH, I Kž-uv-17/2024. od 19. ožujka 2024., t. 6.

grama izvršavanja kazne zatvora, pohađanju posebnih programa, odnosu prema počinjenom djelu i kazni, korištenju izvankaznioničkih pogodnosti itd.) ponekad proizlazi da kod dotičnog zatvorenika nije uredan tijek izvršavanja kazne zatvora te su zabilježene mnoge negativne okolnosti, da bi na kraju samo mišljenje povodom prijedloga za uvjetni otpust bilo pozitivno. Slično je i u obrnutim situacijama, kada je zatvorenik doista po svim parametrima uspješan u primjeni pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, ali je mišljenje kaznionice da se prijedlog za uvjetni otpust odbije, a da za to nisu dani valjani i konkretni razlozi (izuzev možda preostalog dijela kazne za izdržavanje, koji je, po mišljenju kaznionice, prevelik u odnosu na ukupno izrečenu kaznu).

Kao i kod žalbenih navoda državnog odvjetnika, i žalbeni navodi zatvorenika, sasvim razumljivo, često se preklapaju, a kao najčešći prigovori zatvorenika i njihovih punomoćnika protiv rješenja kojim je prijedlog za uvjetni otpust odbijen svakako se izdvajaju uredan tijek izdržavanja kazne zatvora bez stegovne tretiranosti, ranija neosuđivanost, osiguran poslijepenalni prihvata i mogućnost zaposlenja u slučaju otpuštanja iz kaznionice, kao i loše zdravstveno stanje i obiteljske i imovinske prilike, odnosno potreba za uzdržavanjem obitelji.

I ovdje je nužno naglasiti kako se svaki žalbeni navod promatra u svjetlu okolnosti konkretnog slučaja jer, ponavljamo, smisao i svrha instituta uvjetnog otpusta jest ocjena izostanka potrebe za daljnjim izdržavanjem kazne lišenja slobode ako je zatvorenikovo ponašanje korigirano, što znači da uvjetni otpust ovisi o resocijalizaciji tog konkretnog zatvorenika, odnosno da je u njegovu ponašanju došlo do takvih promjena na osnovi kojih se može opravdano očekivati da neće počinuti novo kazneno djelo.

Ovaj zakonski razlog za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust u izravnoj je vezi s omjerom izdržanog i neizdržanog dijela kazne zatvora kao parametra koji upućuje na to je li svrha kažnjavanja u konkretnom slučaju ostvarena ili je za postizanje svrhe kažnjavanja nužno da zatvorenik nastavi s daljnjim izdržavanjem kazne zatvora (ponekad i do njezina isteka) jer do sada izdržana kazna zatvora nije dovoljno utjecala na zatvorenika da se uključi u život na slobodi bez rizika od kriminalnog povrata, što upućuje na to da nisu ispunjene pretpostavke iz članka 59. stavka 2. KZ/11.⁶⁷

U prilog tome da je činjenica velikog neizdržanog dijela kazne⁶⁸ značajna okolnost prilikom razmatranja prijedloga za uvjetni otpust govori i niz odluka VKSRH kojima je odbijena žalba zatvorenika protiv rješenja o odbi-

---

⁶⁷ „kao i činjenicu da je ostatak neizdržanog dijela kazne (četiri godine i devet mjeseci) prevelik u odnosu na ukupno izrečenu kaznu zatvora (dvadeset godina), opravdano prvostupanjski sud zaključuje da do sada izdržana kazna zatvora nije dovoljno utjecala na zatvorenika da se uključi u život na slobodi...“ Iz odluke VKSRH I Kž-uv-103/2021. od 15. lipnja 2021.

⁶⁸ Npr. VKSRH, I Kž-uv-61/2022. od 12. srpnja 2022., t. 7.

janju prijedloga za uvjetni otpust usprkos „uspješnom“ ili „naročito uspješnom“ tijeku izdržavanja kazne zatvora i drugim pozitivnim okolnostima kod zatvorenika, ali i činjenici da je kazneno djelo zbog kojeg izdržava kaznu zatvora zatvorenik počinio vrlo brzo nakon izdržane kazne u drugom kaznenom predmetu.⁶⁹ Obrnuto, činjenica povoljnog omjera izdržane i neizdržane kazne uslijed višestruke stegovne kažnjavanosti i kaznene osuđivanosti te visokog rizika od kriminalnog povrata upućuje na potrebu nastavka izdržavanja kazne.⁷⁰ Međutim, iako je sud dužan prilikom donošenja odluke voditi računa i o tome koliki je preostali dio neizdržane kazne, ni ova okolnost, sama po sebi, iako krucijalna, nema odlučujuću i isključivu značaj za odluku o uvjetnom otpustu.

Kada govorimo o ispunjenju pretpostavki za uvjetni otpust, tada vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora treba razlikovati od vremena provedenog u istražnom zatvoru, koje se zatvoreniku uračunava u trajanje izrečene kazne. Naime, za razliku od izvršavanja kazne zatvora, čija je glavna svrha osposobljavanje zatvorenika za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima, svrha je istražnog zatvora u ograničavanju slobode istražnog zatvorenika zbog nekog od istražnozatvorskih razloga.⁷¹ Stoga, iako se generalno radi o vremenu provedenom u penalnoj ustanovi, njihov tretman, način provođenja i cilj koji se njima želi postići nisu ni približno identični.

Odnos prema počinjenom djelu i žrtvi kao jedan od bitnih faktora iz članka 59. stavka 2. KZ/11 iznimno je važan za prognoziranje budućeg ponašanja zatvorenika, odnosno njegove mogućnosti i volje da se ubuduće suzdrži od činjenja kaznenih djela i spremnosti da se uključi u život na slobodi. Tako su sudovi odbijali prijedlog za uvjetni otpust ako zatvorenik umanjuje vlastitu odgovornost, nekritičan je prema počinjenom djelu ili ga negira i ne izražava kajanje i žaljenje⁷² te kaznu smatra prestrogom.⁷³

S odnosom prema počinjenom djelu, ali i vjerojatnošću od kriminalnog povrata,⁷⁴ direktno je u korelaciji i sudjelovanje u posebnim programima koje kreira kaznionica u suradnji s nadležnim službama, a koji imaju za cilj poticajno djelovati na rješavanje određenih problema, bilo poremećaja u ponašanju bilo u strukturi ličnosti ili određenih ovisnosti, koji su *tempore criminis*

---

⁶⁹ VKSRH, I Kž-uv-98/2021. od 29. srpnja 2021.

⁷⁰ VKSRH, I Kž-uv-114/2022. od 25. kolovoza 2022., t. 9.1.–9.2.; I Kž-uv-12/2021. od 2. ožujka 2021.

⁷¹ VKSRH, I Kž-uv-25/2022. od 3. ožujka 2022., t. 7.3., I Kž-uv-53/2021. od 22. travnja 2021., t. 8.

⁷² VKSRH, I Kž-uv-213/2021. od 29. prosinca 2021., t. 8.; I Kž-uv-48/2021. od 26. ožujka 2021. itd.

⁷³ VKSRH, I Kž-uv-39/2023. od 4. travnja 2023., t. 8.

⁷⁴ VKSRH, broj I Kž-uv-101/2023. od 26. srpnja 2023., t. 8.

djelovali na zatvorenika da uopće počini kazneno djelo. Redovitost i uspješnost u pohađanju takvih programa relevantna je okolnost za procjenu je li svrha kažnjavanja ispunjena ili nije.⁷⁵

Ranija kaznena osuđivanost⁷⁶ i postojanje postupaka u tijeku,⁷⁷ kao što je prethodno izloženo u dijelu 4.1.1. u svezi s potvrđenim prvostupanjskim odlukama o uvjetnom otpuštanju, i kod odbijajućih odluka promatra se od predmeta do predmeta u ukupnosti sa svim drugim okolnostima na strani zatvorenika, kako pozitivnima tako i onim negativnima. Višestruka kaznena osuđivanost za isto djelo⁷⁸ ili postojanje jednog ili više postupaka u tijeku zbog istih/istovrsnih djela⁷⁹ gotovo uvijek dovodi do odbijanja prijedloga za uvjetni otpust, pogotovo u kombinaciji s drugim negativnim okolnostima. Višestruka stegovna kažnjavanost također upućuje na neuredan tijek izvršavanja kazne zatvora, nepoštivanje kućnog reda i neispunjenje svrhe kažnjavanja, odnosno spremnosti da se zatvorenik uključi u život na slobodi.⁸⁰

Slučajevi kada je kazneno djelo zbog kojeg zatvorenik izdržava kaznu zatvora počinjeno u vrijeme dok se nalazio na uvjetnom otpustu u drugom predmetu⁸¹ snažan je indikator negativne procjene njegova budućeg penalnog ponašanja jer kod takva zatvorenika institut uvjetnog otpusta očito nije polučio željene učinke. Slično je i sa situacijama kada se zatvorenik javlja specijalnim povratnikom nekoliko mjeseci nakon otpuštanja s izdržavanja kazne zatvora, a prethodno je osuđivan zbog istovrsnih imovinskih kaznenih djela.⁸² Važna okolnost u prilog odbijanju prijedloga za uvjetni otpust jest i predstojeće izdržavanje kazne zatvora iz djelomične uvjetne osude.⁸³

Mogućnost poslijepenalnog prihvata povezana je s obiteljskim i stambenim, pa i imovinskim prilikama zatvorenika, kao i s okolinom u kojoj bi se zatvorenik trebao kretati po izlasku na slobodu (životne okolnosti iz članka 59. stavka 2. KZ/11). To je od krucijalne važnosti i za vjerojatnost kriminalnog povrata jer nestabilna postepenalna podrška i visoko kriminalizirana obitelj

---

⁷⁵ VKSRH, I Kž-uv-128/2022. od 29. rujna 2022., t. 5. 1., I Kž-uv-74/2022. od 18. svibnja 2022., t. 6.

⁷⁶ VKSRH, I Kž-uv-15/2022. od 8. veljače 2022., t. 10.; I Kž-uv-94/2022. od 19. srpnja 2022.; I Kž-uv-96/2022. od 1. rujna 2022.

⁷⁷ VKSRH, I Kž-uv-202/2021. od 15. prosinca 2021., t. 6.2.; I Kž-uv-83/2021. od 27. svibnja 2021., t. 8.; I Kž-uv-111/2022. od 25. kolovoza 2022., t. 8.1. itd.

⁷⁸ VKSRH, I Kž-uv-104/2022. od 1. rujna 2022., t. 5.

⁷⁹ VKSRH, I Kž-uv-142/2022. od 8. studenoga 2022., t. 6.

⁸⁰ VKSRH, I Kž-uv-158/2022. od 20. prosinca 2022., t. 6.1.; I Kž-uv-157/2022. od 20. prosinca 2022., t. 9. i 11.

⁸¹ VKSRH, I Kž-uv-100/2022. od 16. kolovoza 2022., t. 5.1.; I Kž-uv-27/2022. od 15. ožujka 2022., t. 8.

⁸² VKSRH, I Kž-uv-147/2022. od 23. studenog 2022., t. 6.

⁸³ VKSRH, I Kž-uv-102/2022. od 30. kolovoza 2022., t. 7.

sasvim sigurno otežavaju zatvoreniku ponovno integriranje u društvo i život u skladu s društvenim pravilima i pozitivnim propisima.⁸⁴

Zaključno, u ovom dijelu valja upozoriti kako uspješnost provedbe pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora na jednoj strani ne isključuje (ili umanjuje) nužno vjerojatnost kriminalnog povrata zatvorenika na drugoj strani. Naime, riječ je o dvije okolnosti koje su po svojoj prirodi dinamične, promjenjive i nisu proturječne niti jedna isključuje drugu, kako to pokušavaju neuspješno prikazati žalitelji.⁸⁵

➤ *Odluke donesene na temelju članka 170. točke 3. i 4. ZIKZ/21*

Citirane zakonske osnove (kao i ranije osnove iz članka 159.a točke 3. i 4. ZIKZ/99) sadrže tzv. obligatorne razloge za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust jer je činjenicom postojanja stegovne kažnjavanosti zatvorenika za teži stegovni prijestup u posljednjih šest mjeseci⁸⁶ ili vođenja kaznenog postupka za kazneno djelo sa zapriječenom kaznom zatvora višom od pet godina,⁸⁷ a nakon utvrđenja tih činjenica, zatvorenik prekludiran u pravu na uvjetni otpust te se u takvim slučajevima ne preispituje ispunjenje okolnosti iz članka 59. stavka 2. KZ/11. te je li svrha kažnjavanja postignuta. U jednom pregledanom predmetu kumulativno su ispunjena oba obligatorna razloga za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust.⁸⁸ Primijećeno je i kako se prvostupanjski sudovi ponekad (nepotrebno)⁸⁹ upuštaju u obrazlaganje razloga iz članka 170. točke 2. ZIKZ/21, iako je to pravno besmisleno pored postojanja razloga iz točki 3. i 4. članka 170. ZIKZ/21, koji su egzaktni naravi, lako provjerljivi i ne ovise o nizu okolnosti kao utvrđenje je li ostvarena svrha kažnjavanja. Ukupno je pronađeno trideset ovakvih predmeta u uzorku na kojem je provedeno istraživanje.

➤ *Odluke donesene na temelju članka 170. točke 5. ZIKZ/21*

Među pregledanim odlukama uočene su samo tri odluke kojima je uvjetni otpust odbijen uslijed toga što izrečena sigurnosna mjera (obvezno psihijatrijsko liječenje,⁹⁰ obvezno liječenje od ovisnosti o alkoholu,⁹¹ obvezni psihoso-

---

⁸⁴ VKSRH, I Kž-uv-90/2022. od 14. srpnja 2022., t. 5.4., I Kž-uv-76/2021. od 12. svibnja 2021., t. 9., I Kž-uv-95/2023. od 28. lipnja 2023., t. 6. itd.

⁸⁵ VKSRH, I Kž-uv-153/2022. od 29. prosinca 2022. t. 6.3.

⁸⁶ VKSRH, I Kž-uv-139/2022. od 9. studenoga 2022., t. 7.

⁸⁷ VKSRH, I Kž-uv-160/2022. od 11. siječnja 2023., t. 7.; I Kž-uv-159/2022. od 24. siječnja 2023., t. 9.

⁸⁸ VKSRH, I Kž-uv-118/2021. od 12. srpnja 2021.

⁸⁹ VKSRH, I Kž-uv-97/2021. od 1. lipnja 2021.; I Kž-uv-31/2022. od 22. ožujka 2022. itd.

⁹⁰ VKSRH, I Kž-uv-42/2022. od 24. ožujka 2022.

⁹¹ VKSRH, I Kž-uv-2/2021. od 17. veljače 2021.

cijalni tretman⁹²) nije postigla svrhu zbog koje je izrečena. Od tri odluke u dvjema odlukama to je samo jedan od dva razloga zbog kojih nije odobren prijedlog za uvjetni otpust. Drugi je razlog neispunjenje svrhe kažnjavanja.

➤ *Odluke donesene na temelju članka 170. točke 6. ZIKZ/21*

Posljednji od taksativno navedenih razloga za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust odnosi se na sve druge razloge (izuzev već onih nabrojanih u pretходnih točkama), a koje sud ocijeni opravdanim u smislu odredbi o uvjetnom otpustu propisanih zakonom kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije (ranije drugi razlozi koje sud ocijeni opravdanim u smislu članka 59. stavka 2. KZ/11). Prema sudskoj praksi VKSRH takvi razlozi bili bi, primjerice, da se zatvorenik treći put nalazi na izdržavanju kazne zatvora,⁹³ da je zatvorenik specijalni povratnik i višestruki generalni povratnik,⁹⁴ da se protiv zatvorenika vodi postupak zbog istovrsnih kaznenih djela,⁹⁵ odobren uvjetni otpust u ranijem kaznenom postupku, odbijanje liječenja od ovisnosti,⁹⁶ relativiziranje i opravdavanje ranijih kaznenih osuda,⁹⁷ činjenica da je dvadeset dana prije donošenja pobijanog rješenja pravomoćno osuđen zbog istog kaznenog djela nedozvoljene trgovine,⁹⁸ visok rizik od kriminalnog povrata uslijed višestruke osuđivanosti zbog kaznenih djela s obilježjem nasilja,⁹⁹ zatvorenik izdržava kaznu zatvora iz djelomične uvjetne osude, što je zakonska zapreka za uvjetni otpust iz članka 57. stavka 4. KZ/11.¹⁰⁰

4.2.2. O preinačenim prvostupanjskim odlukama gdje je zatvoreniku pravomoćno odbijen prijedlog za uvjetni otpust

I druga skupina preinačenih odluka, gdje je prijedlog za uvjetni otpust odbijen na način da je prihvaćena žalba državnog odvjetnika, daleko je manje zastupljena u ukupnom zbroju negativnih odluka (samo 26 od ukupno 232). Pregledom odluka ustanovili smo kako su prvostupanjski sudovi odobravanjem uvjetnog otpusta zatvorenicima uglavnom izricali posebne obveze iz članka 62. stavka 2. točke 11. KZ/11, odnosno obvezu redovitog javljanja nadležnom

---

⁹² VKSRH, I Kž-uv-54/2021. od 7. travnja 2021.

⁹³ VKSRH, I Kž-uv-36/2021. od 18. ožujka 2021.

⁹⁴ VKSRH, I Kž-uv-155/2022. od 7. prosinca 2022., t. 7.

⁹⁵ VKSRH, I Kž-uv-23/2022. od 22. veljače 2022., t. 11.

⁹⁶ VKSRH, I Kž-uv-17/2022. od 9. veljače 2022., t. 8.1.

⁹⁷ VKSRH, I Kž-uv-122/2022. od 14. rujna 2022., t. 7.1.

⁹⁸ VKSRH, I Kž-uv-121/2022. od 20. rujna 2022., t. 6.

⁹⁹ VKSRH, I Kž-uv-135/2023. od 25. listopada 2022., t. 6.1.

¹⁰⁰ VKSRH, I Kž-uv-148/2021. od 15. rujna 2021., t. 10.

probacijskom uredu i nadležnoj policijskoj postaji, a u nekoliko predmeta i liječenje od ovisnosti o alkoholu iz članka 62. stavka 2. točke 5. KZ/11, odnosno nastavak psihijatrijskog liječenja izvan zatvorskog sustava iz članka 62. stavka 2. točke 4. KZ/11. U jednom je predmetu prihvaćanjem žalbe državnog odvjetnika prijedlog za uvjetni otpust pravomoćno odbijen jer je u prvostupanjskom postupku propušteno utvrditi da je protiv zatvorenika u tijeku kazneni postupak za kazneno djelo sa zaprijećenom kaznom zatvora višom od pet godina, dakle zbog obligatornog razloga.¹⁰¹

Odobravajući uvjetni otpust, prvostupanjski su sudovi precjenjivali pozitivne okolnosti kod zatvorenika, a podcjenjivali one negativne, pa je VKSRH, postupajući po žalbi državnog odvjetnika, preinačavao takve odluke u kojima je činjenično stanje bilo pogrešno utvrđeno te preocjenjivao utvrđene okolnosti po prvostupanjskom sudu, kao što su u prvom redu preveliki preostali dio neizdržane kazne zatvora i ranija kaznena neosuđivanost,¹⁰² zatvorenikov prijašnji život i ranija osuđivanost te nepostojanje poslijepenalnog prihvaća,¹⁰³ nekritičnost prema počinjenom kaznenom djelu,¹⁰⁴ vjerojatnost kriminalnog povrata i prebacivanje odgovornosti na žrtve,¹⁰⁵ visoka vjerojatnost kriminalnog povrata zbog specijalnog povratništva,¹⁰⁶ nepromijenjeni stav prema počinjenom djelu i teško prihvaćanje kazne,¹⁰⁷ stegovna tretiranost te poremećaj ličnosti mješovitog tipa uz disocijalno ponašanje,¹⁰⁸ nepriznavanje kaznenog djela i nekritički odnos,¹⁰⁹ provođenje sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti o alkoholu, koja je usko vezana s vjerojatnoću kriminalnog povrata,¹¹⁰ višestruka stegovna tretiranost i bijeg po odobrenju prekida izdržavanja kazne,¹¹¹ dva kaznena postupka u tijeku i visoka rizičnost za korištenje izvanokaznioničkih pogodnosti, višestruki specijalni povratnik koji je dva mjeseca nakon uvjetnog otpusta počinio ovo kazneno djelo uz poremećaj seksualnih sklonosti (pedofilija),¹¹² preostali neizdržani dio kazne prevelik u odnosu na ukupno izrečenu kaznu zatvora¹¹³ itd.

---

¹⁰¹ VKSRH, I Kž-uv-149/2022. od 24. studenoga 2022.

¹⁰² VKSRH, I Kž-uv-52/2021. od 30. ožujka 2021., t. 3.

¹⁰³ VKSRH, I Kž-uv-180/2021. od 4. studenoga 2021.

¹⁰⁴ VKSRH, I Kž-uv-53/2022. od 22. travnja 2022., t. 7.

¹⁰⁵ VKSRH, I Kž-uv-44/2022. od 6. travnja 2022., t. 6.

¹⁰⁶ VKSRH, I Kž-uv-126/2022. od 6. listopada 2022., t. 8.

¹⁰⁷ VKSRH, I Kž-uv-193/2021. od 9. studenoga 2021. t. 7.

¹⁰⁸ VKSRH, I Kž-uv-224/2021. od 11. siječnja 2022., t. 7. i 7.1.

¹⁰⁹ VKSRH, I Kž-uv-141/2022. od 14. studenoga 2022., t. 9.1.

¹¹⁰ VKSRH, I Kž-uv-178/2021. od 12. listopada 2021., t. 9.

¹¹¹ VKSRH, I Kž-uv-44/2021. od 24. ožujka 2021.,

¹¹² VKSRH, I Kž-uv-43/2021. od 7. travnja 2021., t. 10.

¹¹³ VKSRH, I Kž-uv-27/2023. od 16. ožujka 2023., t. 8.

Potonja okolnost, koja je cijjenjena u svakoj od tih 16 odluka, u slučaju nepovoljnog omjera u izravnoj je korelaciji s ostvarenjem svrhe kažnjavanja kao jednog od zakonskih razloga za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust iz članka 170. točke 2. ZIKZ/21.

4.3. Ukinute prvostupajnske odluke povodom prijedloga za uvjetni otpust

U posljednjoj skupini odluka razmotreni su razlozi zbog kojih je prvostupajnska odluka (neovisno o meritumu rješavanja) ukinuta i predmet vraćen na ponovno odlučivanje. Takvih je odluka ukupno 18 (6 %) u promatranom uzorku, i to 10 (3,33 %) zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08 i 8 (2,66 %) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

4.3.1. Bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08

Najčešći je oblik počinjenja ove povrede proturječnost izreke rješenja (osnove za odbijanje uvjetnog otpusta) i razloga,¹¹⁴ nejasni i proturječni razlozi o odlučnim činjenicama,¹¹⁵ izostanak razloga o odlučnim činjenicama (negativnim okolnostima),¹¹⁶ u rješenju nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, a oni koji su navedeni nejasni su i u znatnoj mjeri proturječni.¹¹⁷

Kada govorimo o nedostatku razloga o odlučnim činjenicama, taj oblik bitne povrede najčešće je ostvaren kada prvostupajnski sud propušta vrednovati sve one odlučne okolnosti iz članka 59. stavka 2. KZ/11 koje proizlaze iz spisa predmeta (kako zasebno tako i u njihovoj ukupnosti) i utvrditi koje su za zatvorenika povoljne, a koje nepovoljne. Nadalje, taj je oblik povrede ostvaren i kada prvostupajnski sud uopće ne navodi na koji je način vrednovao kako pozitivne tako i negativne okolnosti na strani zatvorenika, nego se kroz navođenje negativnih okolnosti (kao što su npr. negativno mišljenje kaznionice, visoka vjerojatnost kriminalnog povrata) samo zaključuje (bez ikakve argumentacije) kako su one bez utjecaja na odobravanje uvjetnog otpusta.

---

¹¹⁴ VKSRH, I Kž-uv-129/2023. od 20. rujna 2023.

¹¹⁵ VKSRH, I Kž-uv-73/2023. od 31. svibnja 2023.

¹¹⁶ VKSRH, I Kž-uv-27/2023. od 16. ožujka 2023.

¹¹⁷ VKSRH, I Kž-uv-19/2021. od 16. ožujka 2021.

U jednom predmetu uopće nije bilo jasno o kojoj je to kazni zatvora koju zatvorenik izdržava sud uopće odlučivao jer su podaci u spisu bili proturječni. U drugom predmetu izreka rješenja proturječna je razlozima u dijelu u kojemu se u izreci navodi da je boravak zatvorenika po izlasku na slobodu na određenoj adresi, dok iz obrazloženja rješenja proizlazi da zatvorenik nema osiguran poslijepenalni prihvati i ostaje nejasno na kojoj će adresi boraviti po izlasku na slobodu.

Ostvarena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08 jer je izreka rješenja u proturječju s obrazloženjem, kada je nejasno je li prvostupanjski sud odlučivao o prijedlogu za uvjetni otpust primjenom odredbe iz članka 165. stavka 1. ZIKZ-a, kako navodi u izreci, dakle u vijeću od tri suca i tada je bio dužan na sjednicu pozvati i saslušati zatvorenika, što nije učinio ili je o prijedlogu zatvorenika odlučio temeljem odredbe članka 165. stavka 2. ZIKZ-a, na koju se poziva u točki 2. obrazloženja i odlučuje o prijedlogu za uvjetni otpust, a preostali je dio neizdržane kazne do tri mjeseca te se odlučuje samo na temelju prikupljenih izvješća.

Bitna je povreda ostvarena i kada prvostupanjski sud nije cijenio odnos počinitelja prema djelu, a koja okolnost predstavlja jednu od odlučnih za odluku o uvjetnom otpustu u skladu s člankom 59. stavkom 2. KZ/11 s obzirom na to da je, prema izvješću kaznionice, zatvorenik smanjene kritičnosti prema djelu.

Također, proturječni su razlozi izreci rješenja kada iz obrazloženja nije jasno po kojoj osnovi sud odbija prijedlog za uvjetni otpust te ima li uopće zakonskih uvjeta za odlučivanje o prijedlogu zatvorenika za uvjetni otpust s obzirom na činjenicu da zatvorenik ima više kazni koje nisu objedinjene, što je, u skladu s člankom 167. točkom 6. ZIKZ/21, razlog za odbacivanje prijedloga za uvjetni otpust, te da je protiv zatvorenika u tijeku drugi kazneni postupak, pri čemu se ne navodi zbog kojeg kaznenog djela, što može biti razlog za odbijanje prijedloga za uvjetni otpust na temelju članka 170. točke 4. ZIKZ-a.

4.3.2. Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

Ova žalbena osnova ogleda se u zanemarivanju okolnosti navedenih u izvješću kaznionice,¹¹⁸ propuštanju uzimanja u obzir prijašnjeg života i ličnosti zatvorenika te odnosa prema počinjenom djelu,¹¹⁹ nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju zbog nedostatka podataka u izvješću kaznionice,¹²⁰ nepostoja-

---

¹¹⁸ VKSRH, I Kž-uv-3/2021. od 12. veljače 2021.

¹¹⁹ VKSRH, I Kž-uv-55/2023. od 9. svibnja 2023.

¹²⁰ VKSRH, I Kž-uv-77/2023. od 5. srpnja 2023.

nje u spisu podataka o procjeni izvedivosti elektroničkog nadzora,¹²¹ pogrešno, odnosno nepotpuno utvrđeno je li počinjen stegovni prijestup ili nije.¹²²

Tako je, primjerice, predmet vraćen na ponovno odlučivanje prihvaćanjem žalbe zatvorenika jer prvostupanjski sud, osim pozivanja na težinu počinjenog kaznenog djela, nije iznio druge razloge zbog kojih smatra da pozitivne promjene u ponašanju zatvorenika do kojih je došlo tijekom izdržavanja kazne ne umanjuju opasnost od ponavljanja kaznenog djela na strani tog zatvorenika.

Također, činjenično je stanje ostalo nepotpuno i pogrešno utvrđeno kada je prvostupanjski sud odbio prijedlog za uvjetni otpust zatvorenika pritom se pozvavši na obligatornu osnovu za odbijanje uvjetnog otpusta iz članka 170. točke 3. ZIKZ/21, odnosno da je zatvorenik stegovno kažnjavan za teži stegovni prijestup u posljednjih šest mjeseci, iako iz zapisnika o sjednici za uvjetni otpust proizlazi kako je zatvor odustao od stegovnog postupka za stegovni prijestup, koju okolnost prvostupanjski sud prilikom ocjene osnovanosti prijedloga za uvjetni otpust nije cijenio.

Ova žalbena osnova ostvarena je i kada je prvostupanjski sud ocjenjivao značaj pozitivnih okolnosti iz članka 59. stavka 2. KZ/11, koje na strani zatvorenika doista postoje, dok je pritom propustio u dovoljnoj mjeri sagledati značaj prijašnjeg života ovog zatvorenika i zanemario njegovu ličnost, kao i odnos prema počinjenom kaznenom djelu, pri čemu su te okolnosti odlučne za uvjetni otpust u skladu s člankom 59. stavkom 2. KZ/11.

Činjenično stanje tijekom provedenog prvostupanjskog postupka nije u potpunosti i pravilno utvrđeno ni kada je sud u pogledu odlučnih okolnosti za uvjetno otpuštanje zatvorenika iz članka 59. stavka 2. KZ/11 neke od njih (kao što je značaj prijašnjeg života zatvorenika i njegova ličnost te odnos prema počinjenom kaznenom djelu) propustio u dovoljnoj mjeri sagledati, zbog čega je neprihvatljivo i preuranjeno stajalište prvostupanjskog suda da su u konkretnom slučaju ispunjene zakonske pretpostavke za uvjetni otpust.

Nadalje, činjenično je stanje ostalo nepotpuno utvrđeno i u slučaju kada iz spisa predmeta proizlazi da je zatvorenik potpisao suglasnost s provođenjem elektroničkog nadzora za vrijeme uvjetnog otpusta na adresi prebivališta, u skladu s odredbom članka 3. stavka 1. Pravilnika o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor, a pritom su u cijelosti izostali podaci o procjeni izvedivosti elektroničkog nadzora.

---

¹²¹ VKSRH, broj I KŽ-uv-79/2023. od 4. srpnja 2023.

¹²² VKSRH, broj I KŽ-uv-66/2022. od 17. svibnja 2022.

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu izloženi statistički podaci pokazuju da u reprezentativnom uzorku pregledanih predmeta prevladavaju odluke kojima se odbijaju prijedlozi za uvjetni otpust zatvorenika (77,33 %).

Kada analiziramo zakonitost takvih odluka kroz rezultate žalbenog postupka, vidimo da značajno pretežu potvrđene odluke kojima se odbijaju prijedlozi za uvjetni otpust kao rezultat zakonito provedenih postupaka, jer je VKSRH u svega 18 (6 %) predmeta ukinuo prvostupanjske odluke te spise predmeta vratio prvostupanjskim sudovima na ponovno odlučivanje.

No kada se razmatraju ukinute odluke, znakovit je podatak da ih je čak 10 ukinuto zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08, pri čemu iz sadržaja izloženih slučajeva slijedi zaključak da su te povrede rezultat površnosti postupanja u tim predmetima. Takvo je što neprihvatljivo samim time što se uvjetnim otpustom odlučuje o (ne)slobodi zatvorenika, pa makar i uvjetovanoj.

Uzorak ukinutih odluka zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (8 predmeta) upućuje na neodgovarajuće korištenja resursa i izvora informacija koje sud mora imati na raspolaganju kao temelj svoje prognostičke djelatnosti – ponašanja zatvorenika na uvjetovanoj slobodi.

Zanimljiv je podatak i o udjelu povratnika u promatranom uzorku otpuštenih zatvorenika, iako ga treba uzeti sa zadržkom s obzirom na kratak protek roka od odobravanja uvjetnog otpusta, pogotovo kada govorimo o 2023. godini. Prema dostupnim podacima u sustavu eSpis,¹²³ 12 od 46 zatvorenika kojima je uvjetni otpust odobren ponovno je počinilo kazneno djelo, a neki od njih recidivirali su i više puta (pravomoćne osude, ali i postupci u tijeku), bilo da se radi o specijalnim bilo generalnim povratnicima. Naime, kriminalni recidiv snažan je indikator uspješnosti kriminalne politike uopće, pa i uvjetnog otpusta. Stoga bi svakako bilo korisno pratiti trend kriminalnog povrata kroz daljnja istraživanja sudske prakse.

U svjetlu svega izloženog može se zaključiti da sudovi gotovo u cijelosti zakonito primjenjuju zakonske odredbe o uvjetnom otpustu, dok iznimno u svojim odbijajućim odlukama precijene duljinu neizdržanog dijela kazne zatorora te raniju osuđivanost zatvorenika, a na štetu svih drugih utvrđenih okolnosti koje potvrđuju da je rehabilitacija zatvorenika uspješno provedena i da se on kao resocijalizirani pojedinac može uspješno vratiti u društvo. Samo takve odluke, kojima će se u cijelosti i ispravno primjenjivati pozitivne zakonske odredbe o uvjetnom otpustu, jamče da će se svaki prijedlog u tom smislu me-

---

¹²³ Skupni naziv za informatički sustav koji omogućava upravljanje i rad na sudskim predmetima.

ritorno i detaljno raspraviti, s konačnim rezultatom da odobreni uvjetni otpust neće biti „iznimka iznimke“.

LITERATURA:

1. Bačić, Franjo, *Kazneno pravo, Opći dio*, Informator, Zagreb, 1998.
2. Beccaria, Cesare, *O zločinima i kaznama*, Logos, Split, 1984.
3. Horvatić, Željko (ur.), *Rječnik kaznenog prava*, Masmedia, Zagreb, 2002.
4. Horvatić, Željko, *Kazneno pravo, Opći dio I*, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2003.
5. Ivičević Karas, Elizabeta, *Penitencijarno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2022.
6. Kapikul, Marina; Kero, Iva, Usporedni prikaz instituta uvjetnog otpusta po „starij“ i „novom“ Zakonu o izvršavanju kazne zatvora te praktične dileme, *IUS INFO*, 21. lipnja 2021, str. 1–6; Informator, Zagreb, 2. srpnja 2021., br. 6686–6687, str. 18–21.
7. Singer, Mladen, *Kriminologija*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1992.
8. Šeparović, Zvonimir, *Kazneno izvršno pravo i uvod u penologiju*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2003.
9. Turković, Ksenija, Okviri reforme sustava kaznenopravnih sankcija u Republici Hrvatskoj, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 16, br. 2, 2009, str. 809–841.

Summary

Marijan Bitanga, MSc*
Marina Kapikul**

CONDITIONAL RELEASE IN THE PRACTICE OF THE HIGH CRIMINAL COURT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

In order to better familiarise themselves with the issue of this topic, the authors reviewed cases from the newly established Register I Kž-uv of the High Criminal Court of the Republic of Croatia from the beginning of work on 1 January 2021 and ending on 31 December 2023, hence for the first three years' work of that court, using a random selection method in the context of appeals against the decisions of first-instance courts approving or rejecting the

---

* Marijan Bitanga, MSc, Judge, High Criminal Court of the Republic of Croatia; marijan.bitanga@vksrh.pravosudje.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-1739-8414>

** Marina Kapikul, mag.iur., Senior Court Advisor, High Criminal Court of the Republic of Croatia, marina.kapikul@vksrh.pravosudje.hr; ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-5171-0256>

prisoner's (previously also the penitentiary's) proposal for conditional release. The cases were analysed from the standpoint of fulfilling the legal conditions for granting conditional release in the sense of Article 59 of the Criminal Code/11 and through the *ratio* of the served and unserved part of the prison sentence in the case of granting conditional release in connection with the legally prescribed minimum of at least half of the sentence to which the prisoner was sentenced, but not less than three months. Furthermore, when analysing the case, the circumstances under Article 59, paragraph 2 CC/11 were considered which the court is guided by when deciding on a proposal for conditional release, circumstances which are determined on the basis of a report of the penitentiary or the prison where the prisoner is serving his sentence. Such considerations also contains the opinion of the penitentiary on the proposal for conditional release as a mandatory element to be taken into account, and the reports of the probation office and the available data of the institutions for social welfare as optional elements in correlation with the basic goal that the court is guided by, which is the well-founded expectation that the prisoner will not commit a new criminal offence, which is of a diagnostic nature. Through a review of judicial practice, the authors attempt to provide answers to the practical dilemmas that arise when deciding in the appeal procedure, as well as regarding the highlighted normative shortcomings that accompanied the "new" Act on the Execution of Prison Sentences of 2021, primarily with regard to the authorised persons for submitting proposals for conditional release and appeals against the first-instance decision. The authors also attempt to provide an answer to the question of whether the new arrangement of conditional release is more difficult for prisoners and consider what consequences this may cause.

Keywords: conditional release, Act on the Execution of Prison Sentences, reasons for rejecting conditional release, appeal, criminal restitution